

Hargitai Evelin Gabriella

Molnos Péter: Derkovits Gyula

A magyar festészet mesterei sorozatban megjelent Derkovits-album hiánypótló munka: hosszú ideje ez a leggazdagabb válogatás a festő műveiből.

Derkovits Gyulát a képzőművészet iránt érdeklődők főként a *Híd télen* című képeről ismerhetik. Pedig a többi munkája is magával ragadja a szemlélőt. Az albumban helyet kaptak olyan „kötelező” festmények, mint az 1927-ben készült *Önarckép*, a *Halottsiratás*, a *Halárus*, a *Nemzedékek* vagy a *Végzés*. Ezek mellett megismerhetünk néhány fametszetet, rézkarcot és tusrajzot is. A művek nem feltétlenül kronológiai rendben sorakoznak, de a válogatás pontosan bemutatja a festő pályáját.

A szöveg jelentősége nem törpül el a képeké mellett. Írójának arányérzékét bizonyítja, hogy az életrajzi mozzanatok mellett mindig feltűnnek Derkovits művészetének fontos állomásai. Akár térben (Szombathely, a szülőváros; Bécs mint az első művészi inspirációk színhelye; a Haris közti Szabadiskola; a Hunyadi téri művészlakás), akár motívumok és technikák terén. Bár a művészeti albumokkal való ismerkedést általában lapozgatással kezdjük, a Derkovits-könyvet érdemes elejétől a végéig elolvasni. A művész életének regénye hol előreszalad, hogy pedig lemarad a képektől, és a szerző sok helyen hasznos adalékokkal világít rá a művek értelmezésének fontos pontjaira. A műelemzések szakszerűek és közérthetőek, a lényegre koncentrálnak.

Érdekes, hatásos megoldás, hogy az író-szerkesztő, Molnos Péter az 1927-ben készült kettős önarckép elemzésével indítja a művészi pálya bemutatását. Ez a mű Derkovits festészetének esszenciája, hiszen a rá jellemző kibillentett kompozíciót alkalmazza, s magát a mű megszületését ábrázolja. A nézőnek háttal Viki, a feleség is feltűnik, kezében tartva egy naplót, amelyben a művészi pálya mérföldkövei sorjáznak. Az író számos talányra is felhívja a figyelmet, ezzel ösztönözve az olvasót, hogy továbbgondolja az értelmezést. (Érdekes például, hogy a háttérben látható gyaluról nem csak a művész asztalosi múltjára asszociál, hanem bibliai párhuzamot is talál: József és Mária történetével kapcsolja össze a jelenetet.)

A Derkovits-képek (főként a 30-as évek alkotásai, mint az *Éhesek télen* vagy a *Vasút mentén*) maguk is töprengésre készítenek, így az album (bár nincs száz oldal) hosszú időre leköti az ember figyelmét, az esztétikai élménynél sokkal többet kínálva annak, aki kész belemerülni a Derkovits-képek világába.